

Izdaja hmeljarski odbor pri OZZ Celje-okolica

Kako je z zavarovanjem hmelja proti toči?

Vsem hmeljarjem je znano, da smo se odločili spri-
čo reorganizacije bivše hmeljarske zadruga tudi za
ukinitve doslej obstoječe samopomoči, katere sklad
je bil organiziran pri bivšem Hmezadu. Preden se je
Hmeljarski odbor OZZ odločil za ta korak, je proučil
vse okoliščine dosedanjega načina zavarovanja hmelj-
skih nasadov. Prav gotovo so marsikatero dobre strani
zavarovanja v okviru samopomoči, vendar smo pri
tem načinu ugotovili tudi nekatere negativne pojave,
ki izhajajo iz morebitnega nepravilnega ocenjevanja
škode ali premajhnega zanimanja posameznega hme-
ljarja za zavarovanje svojih nasadov in končno iz
brezbrižnega odnosa številnih KZ do hmeljarske pro-
izvodnje. Te senčne strani samopomoči so nam nare-
kovele, da odstopimo od dosedanjega načina in pre-
idemo na državno zavarovanje pri DOZ. Za to govori
dejstvo, da daje država polno garancijo glede povra-
čila dejanske škode, ki bi nastala po toči. Poleg tega
pa zavarovanje pri DOZ neprimerno solidnejše jamči,
da bo morebitna škoda stvarno nepristransko ocenje-
na in da bo pravočasno zajet pri cenoitvi sleherni oško-
dovanec. S tem ne mislimo trditi, da je bilo vse do-
sedanje delo slabo. Vendarle pa so morali tovariši, ki
so delali pri samopomoči, vložiti precej truda preden
so obiskali ves teren, ki je bil oškodovan, da so na
podlagi tega izračunali izpad pridelka. Posebno je to
bilo mučno v preteklem letu, ko so pri prvi in drugi
toči bili prizadeti hmeljarji na področju 28 KZ.

Državni zavarovalni zavod je na prizadevanje
hmeljarskega odbora končno predložil sprejemljive
pogoje, pod katerimi je pripravljen prevzeti zavarov-
anje hmeljskih nasadov. Ti pogoji so naslednji:

1. Zavarovanje se izvrši na kolektivni način tako,
da hmeljarji — člani hmeljarskih odsekov KZ skupno
zavarujejo svoje nasade. KDZ in državna posestva, ki
se bavijo s proizvodnjo hmelja pa se zavarujejo po-
samezno.

2. Premija za zavarovanje znaša 4% od vrednosti
dejanskega donosa hmelja.

3. Zavarovalnina se izplačuje za škodo, ki je na-
stala od 15. junija do 30. septembra vsako leto.

Hmeljarski odbor se zavzema, da bi jamstvo pri-
čelo že s 1. junijem in trajalo do roka, ki je omenjen,
o čemer pa zaenkrat še ni končne odločitve.

Jamstvo za škodo po toči pri hmelju velja kot pri
vseh ostalih kulturah za škodo od 5% naprej.

4. Za pristop h kolektivnemu zavarovanju se bodo
hmeljarji, oziroma člani KZ odločili na izrednih obč-
nih zborih KZ, kjer bodo sprejeli sklep o skupnem
zavarovanju. Na osnovi tega pa bo upravni odbor KZ
zavaroval vsak posamezni nasad svojih članov.

Možno pa bo zavarovanje tudi na ta način, da hme-
ljarji prijavijo število sadežev, ki jih mislijo zava-
rovati KZ. V tem primeru se vsakdo sam odloči ali
zavaruje, oziroma ne zavaruje svoj nasad. Skupni
spisek hmeljarjev, ki mora vsebovati ime in priimek,
parcelo in število sadežev prijavljenih za zavarovanje,
bo vodila KZ in na osnovi tega spiska izvršila kolek-
tivno zavarovanje.

5. DOZ bo kreditiral premijo do odkupa pridelka.
KZ pa bo poskrbela, da bo pri obračunu odtegnila po-
sameznemu hmeljarju znesek, ki je določen za pla-
čilo premije.

6. Po toči povzročeno škodo bodo ocenjevali stro-
kovni ocenjevalci, ki jih določi DOZ sporazumno s
Hmeljarskim odborom, oziroma bodočim Združenjem.
Odškodnino bodo izračunavali organi DOZ, in sicer
bo obračun napravljen posebej za vsakega oškodo-
vanca.

7. Hmeljarji, ki svojih nasadov ne bi zavarovali
po predlaganem kolektivnem načinu, bodo lahko po-
samezno sklenili zavarovanje proti toči pri DOZ, ven-
dar na podlagi plačila 8% premije, katero bodo mo-
rali takoj plačati.

Sam način obračunavanja, oziroma ugotavljanja
dejanske škode in zneska, ki ga bo hmeljar prejel
kot povračilo za škodo, bo zelo enostaven. Ta način
bo pa tudi nagradil tistega hmeljarja, ki bo po toči
vložil vse napore v poškodovani nasad, da čim bolj
zmanjša izpad pridelka. Ni še sicer dokončno določen
način kot edini, vendar vse okoliščine narekujejo, da
v slučaju toče cenilci ugotovijo samo dejanski odstotek
škode. Pri obračunu za hmelj pa se bo izračunala
višina povračila ob upoštevanju cene, ki se mu bo
priznala ob prevzemu pridelka. Naj navedemo prakti-
čen primer: Dejanska škoda po toči se hmeljarju
ugotovi 30%. Ob prodaji pridelka pa prevzame Hme-
zad od njega 500 kg hmelja, ki ga dobi plačanega po
ceni 400 din za kg. V tem primeru dobi hmeljar za
prodani hmelj t. j. 500 kg po 400 din = 200.000 din in
30% povračila oziroma odškodnine, ki znaša 214 kg
po 400 din t. j. 85.600 din. Skupaj torej dobi 285.600 din
od česar pa plača 4% premijo za zavarovanje, kar
znaša v tem primeru 11.424 din. V kolikor pa bo, kot
rečeno, hmeljar zmanjšal izpad oziroma odstotek
škode vsled posebne skrbi, ki jo bo posvetil oškodo-
vanemu nasadu, bo to pribitek ali bolje rečeno na-
grada za vloženi trud.

Prednji pogoji so brez dvoma zelo ugodni in spre-
jemljivi za slehernega hmeljarja. Drži, da je zava-
rovanje DOZ dražje napram dosedanji samopomoči,
ima pa druge prednosti, zlasti to, da država garantira
za plačilo polne vrednosti povzročene škode, česar
dosedanja samopomoč v slučaju večje nesreče ni
mogla nuditi. Zato svetujemo naj hmeljarji dobro
premislijo navedene pogoje, ki bodo osnova za rešitev
tega zelo perečega vprašanja. Bodoče Hmeljarsko
združenje se bo brez dvoma posebno zavzelo, da bo
celotna organizacija pravočasno izvršena.

Želeti je, da bi bilo to vprašanje rešeno najkasneje
do 15. maja. V zvezi s tem že sedaj pozivamo hme-
ljarje, da se udeležijo izrednih občnih zborov KZ, ki
bi se naj v ta namen vršili v aprilu in maju oziroma,
da prijavijo KZ število sadežev v svrhu zavarovanja
tedaj, ko bodo za to pozvani potom svoje KZ oziroma
hmeljarskega odseka.

Hmeljarski odbor

Kakšna naj bo bodoča hmeljarska šola?

Uredništvo »Hmeljarja« je v poslednji številki pozvalo hmeljarje, naj o bodoči hmeljarski šoli povedo svoja mišljenja. Ker se čutim vsaj malo poklicanega, da o tej, za slovensko hmeljarstvo prevažni ustanovi povem svoje osebno mnenje, sem napisal ta članek.

Kar skraja bi postavil tele pogoje, katere naj bi bodoča hmeljarska šola izpolnjevala:

1. Šola mora biti v centru hmeljarstva,
2. traja naj eno leto,
3. naj bo urejena internatsko,
4. glavno skrb naj posveti strokovnim predmetom,
5. kot učni objekt naj ji služi vzorno posestvo.

Da preidem takoj k stvari:

1. Zamisel ustanoviti hmeljarsko šolo v Savinjski dolini je stara nekaj let. Prvotno je bila zamišljena na državnem posestvu Žovnek pri Braslovčah (ne v Šentjurju, kakor je napisal člankar Jošt Ignac — tam sploh nikoli ni bilo namena takšno specialno šolo ustanoviti). Žovnek pa zaradi oddaljenosti središča in težjih prometnih zvez posebno še za oddaljeneje predavatelje ni bil »simpatičen«. Ko se je v Žalcu ustanovil Inštitut za hmeljarstvo kot center poizkusnega in znanstvenega dela v hmeljarstvu, je seveda postala nujnost, da se tu priključi še hmeljarska šola, kamor bo prvo prenašal inštitut oz. njegovi strokovnjaki svoje izkušnje in nove pridobitve. Poleg tega je v Žalcu še hmeljarna, to je vse prevzemanje in prepariranje hmelja, o čemer je prav tako važno, da se bodoči hmeljarji poučijo. Še dejstvo, da je večina hmeljarskih strokovnjakov v Žalcu, govori za to, naj bo šola prav tu.

Center šole pa naj ne bi bil v samem Žalcu, kajti izkušnje s kmetijskimi šolami doslej so pokazale, da je vedno boljše, če je takšna šola vsaj malo oddaljena od strogo naseljenega kraja. Zato je Vrbje kot mesto bodoče šole zelo primerno, zgradba bivšega združnega doma z veliko moderno sušilnico bo kar odgovarjajoče mesto za šolo, posebno, ker ima čisto blizu posestvo in hmeljarski inštitut, kjer se bodo mogle vršiti vaje.

2. Izkušnje izpred te vojne in sedaj po osvoboditvi so pokazale, da je za trajanje šole merodajna osnovnošolska oz. nižje gimnazijska izobrazba in pa sprejemna leta za vstop v šolo. Iz slabih učencev niti v dveh letih nismo mogli ustvariti kaj prida, posebno še, ker so doslej prihajali v naše kmetijske šole oni mladi ljudje, katerim je drugje spodletelo in so si pač po sili razmer izbrali ta doslej nehvaležni poklic. Cilj hmeljarske šole pa naj bo vzgojiti i gospodarje i praktične strokovne delavce za potrebe hmeljarskega inštituta, Hmezada in večjih kmetijsko-hmeljarskih obratov. Pričakujem, da bodo v to šolo prihajali zrelejši fantje (najmanjša predpisana starost naj bi bila 16—17 let), ki imajo določen cilj pred seboj. Mišlim, da obstoja večja nevarnost, da bi vzgajali »pogospodene« kmete—hmeljarje, če bi šola trajala 2 leti. V daljšem času šolanja imajo pač več možnosti, da se bolj odtuje delu in kmetijstvu.

Mnenja sem, naj bi se šola pričela 1. februarja vsakega leta in trajala do konca novembra ali decembra. Dosedanji sistem kmetijskih šol, ko so počitnice ravno v najhujši kmetovalčevi sezoni (julij, avgust), ni prav nič dober. Zato bi bilo prav, da z novo šolo ne gremo v isto napako. Predavatelji pa bi porabili čas dveh mesecev pozimi za prirejanje različnih specialnih tečajev na šoli, kakor tudi za vključevanje kot predavatelji na kmetijsko-nadaljevalnih šolah.

3. Smatram, da je potrebna internatska ureditev šole, to se pravi, da bi učenci stanovali v šoli sami.

Če bi prihajali oz. se vozili vsak dan v šolo, se strnjnost pouka in prakse cepi, učenci pa so podvrženi tudi drugim vplivom, ki za dober razvoj in ugled šole niso primerni. Prav posebno bi trpela praksa učencev, ker računam, da bo morala biti v tej hmeljarski šoli tudi praksa iz živinoreje. Ta praksa pa prične že redoma ob 4. ali 5. uri zjutraj. Z internatsko šolo se da v enem letu doseči prav isti uspeh kakor z dvoletno šolo z vsakodnevnim prihajanjem in odhajanjem učencev.

4. Hmeljarska šola, kakor tudi ostale kmetijske šole, naj ne bi bila podaljšana roka osnovnih šol. Splošne predmete (slovenščina, računstvo, naravoslovje itd.) naj pridobi učenec že v osnovni šoli oz. v nižji gimnaziji. Osnovno šolstvo v Savinjski dolini, kot visoko kulturnem področju, je na primerni višini, se stalno izpopolnjuje in popolnoma odgovarja kot predizobrazba za hmeljarsko šolo. S prihodnjim šolskim letom bo uveden obvezen pouk na kmetijsko-nadaljevalnih šolah, ki bodo trajale dve zimi in bodo dale vsem kmečkim fantom in dekletom potrebno splošno in že nekaj strokovne kmetijske izobrazbe. Te šole bodo pač najboljše predpriprava za vstop v kmetijsko šolo. Zato se naj bodoča hmeljarska šola bolj posveti strokovnim predmetom, posebno pa še, ker naj bi zajela i hmeljarstvo i živinorejo ter poljedelstvo z mehanizacijo, katere panoge smatram v hmeljarskih okoliših najvažnejše.

5. Ker mora biti pouk tesno naslonjen na prakso in smatram posestvo za najboljšo učilnico bodočega hmeljarskega strokovnjaka, mora biti šoli priključeno večje posestvo. To posestvo pa mora biti najzorneje urejeno, z vso danes dosegljivo mehanizacijo. Tudi vprašanje kolobarjenja, posebno še krmilnih rastlin, mora biti na takem posestvu vzorno rešeno. Ta možnost obstoja s priključenim posestvom bivše KDZ Vrbje. Vendar se mora v tem gospodarskem letu posvetiti organizaciji same proizvodnje na posestvu vsa strokovna skrb, da bodo bodoči učenci že prišli na urejen obrat. Nekaj kredita je potrebno že letos nujno vreči tudi v to posestvo.

Iz bodoče hmeljarske šole naj bi bil najboljšim učencem omogočen prestop na srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, od koder bi hmeljarski okoliš dobival višje kmetijske strokovnjake za potrebe pospeševanja hmeljarstva in vodstva večjih hmeljarskih obratov. Zahtevam, da se na srednji kmetijski šoli uvede kot samostojni predmet »hmeljarstvo«, kajti ta gospodarska panoga predstavlja v slovenskem kmetijstvu najvažnejšo postavko.

Nobeden naših hmeljarjev naj se ne boji, da bo iz šole dobil »gospoda«, kakor trdi inženir Ločniškar, da se je dogajalo doslej z absolventi kmetijskih šol. Da razjasnim: niso šole napravile ljudi takšne, ampak naš administrativno-birokratski sistem. Nekaj časa so se okraji kar pulili za vsakega absolventa, da je prišel »sedet« v kmetijski ali pa planski oddelek. Toda borba proti birokraciji je tudi s takšnimi ljudmi pometla.

Zato upamo, da bo tudi bodoča hmeljarska šola dala našemu hmeljarstvu takšne strokovnjake, ki bodo prispevali vsak na svojem mestu k nenehnemu dvigu te silno važne kmetijske panoge. Samo bojim se, da ne bo, kakor je bila dosedanja praksa, dovolj prijavitelcev za to šolo. Več jih bo vsekakor, če bo ta šola trajala le eno leto, pozneje, če bo razvoj tako pokazal, bi se pa lahko preusmerila in tudi podaljšala v dvoletno.

Ing. Cizej Dolfe

Gnojenje hmeljišč

Povej mi kakšno bo leto, suho ali mokro, hladno ali vroče, pa ti povem, kako je treba gnojiti hmelj! Takih prerokov pa ni ali jih vsaj v doglednem času še ne bo, zato smo hmeljarji navezani le na lastna ugibanja ter na to, kaj nam svetujejo strokovnjaki.

Hlevski gnoj je temelj vsega kmetijstva, predvsem pa hmeljarstva. Kvalitetnega hmelja brez hlevskega gnoja ni in ga biti ne more. To hmeljarji prav dobro vedo, zato pridno gnojijo hmelj že v zimskem času ali v zgodnji pomladi, eni na široko, drugi v jarke, ko je hmelj odoran, da gnoj pri odkopavanju hmelja zasujejo, tretji pa navozijo gnoj na kupe v hmeljišča in v maju, ko že napeljuje trte, obložijo z njim koreniki ter ga zasujejo. Ta način je zelo dober, izvajajo ga pa zaradi zamudnosti dela le manjši hmeljarji. Seveda je v ta namen dober le prav dobro vležan starejši gnoj, ki že prepereva.

Vendar pa še tako obilna količina hlevskega gnoja ne zadostuje za polno gnojenje. Potrebno je dodati še umetna gnojila vseh vrst, dušičnata, fosforjeva in kalijeve ter na težkih zemljah še apno. Dušičnata gnojila, predvsem apneni dušik, so tisti dvorezni nož, ki ustvarja v hmeljarstvu največje čudeže pa tudi največja razočaranja. Posebno lansko sušno leto je povzročilo, da je apneni dušik, četudi trošen v zimskem času, povzročil podivjanje hmelja, predčasno cvetenje in redek nastavek. Brez dvoma, da stalna in nadpovprečna toplota konec maja in v začetku junija povzroči pri hmelju, ki je že v višji razvojni dobi, predčasno cvetenje, kar da le pičel in neenakomeren pridelek. To povzroči tudi prezgodnja rez, ki jo nekateri »panajo« s puljenjem poganjkov po vzoru, kakor ga je započel tov. Omladič iz Braslovč. [Tudi v Inštitutu za hmeljarstvo so opazili prezgodnji nastavek cvetja. Hmelj je imel zgodnje in redko cvetje, donos je bil minimalen. Toda v tem slučaju ni bilo krivo gnojenje z apnenim dušikom (ker ga sploh niso dodajali) ampak prezgodnja rez (čeprav so pulili prve poganjke) pa tudi suša. Opomba uredništva.] To se obnese na težkih in srednje težkih zemljah, kjer je rast hmeljske rastline v prvi razvojni dobi zaradi hladnejše zemlje počasnejša, dočim v lahkkih zemljah že takoj v začetku hmelj podivja in bi se z večkratnim puljenjem korenika popolnoma izčrpala. Zato se mora z apnenim dušikom le previdno gnojiti, bolje premalo kot preveč, posebno na lahkkih zemljah. Mnogo boljši je »Nitrofoskal«, ki vsebuje vse tri hranilne snovi, dušik, kalij in fosfor. Da, fosfor to je oče in mati visoke rodovitnosti hmelja. Res je hmelj kalijevega rastlina, kakor pravijo strokovnjaki, vendar brez fosforja ni visokih pridelkov kobul. In tega fosforja ne damo nikoli preveč, pa najsi bo v žlindri, kostni

moki ali rud. superfosfatu. Kolikor bi ga dali preveč, gre na zalogo v zemlji, kjer počaka, da ga hmelj v slabih dneh porabi. Misliti moramo na to, da hmelj pridelujemo zaradi kobul ne pa zaradi hmeljevine, kakor deteljo zaradi zelenja. Kadar hmelj v prvi razvojni dobi podivja, je za visok pridelek že izgubljen in je to tudi znak, da je preveč gnojen z dušikom.

Posebno na težkih zemljah bo fosfor ustvaril prave čudeže v rodovitnosti, seveda ob pogoju, da mu drugih hranilnih snovi ne manjka. Fosfatizacija je pogonska sila visokih pridelkov tudi v hmeljarstvu.

To dejstvo popolnoma potrjujejo gnojenja s fosfati v hmeljiščih tov. Vinka Zagoričnika v Podvinu. On je veljal med obema svetovnima vojnama za enega najboljših hmeljarjev, ki je dosegal najvišji hektarski donos kvalitetnega hmelja. Uporabljal je za hmeljišča letno velike množine fosfatnega gnojila. Med okupacijo teh gnojil ni bilo, pa je hmelj še vedno dobro rodil, ko je še lahko črpal stare zaloge fosforja iz zemlje. Po osvoboditvi pa ni bilo dovolj fosfatnih gnojil na razpolago, oziroma v kolikor so bila določena za hmelj, so šla tudi drugam, posebno na deteljišča (tudi detelje ni brez fosfatov), tako je rodovitnost njegovega hmelja kljub dobri rasti začela zelo pešati. Zadnja leta pa zopet uporablja velike množine fosfata, tako da je v proizvodnji hmelja zopet na vodilnem mestu.

Glede gnojenja z gnojnico sem mnenja, da ta spada prvenstveno na travnike, redko na njive, skoraj nikdar pa ne v hmeljišča. Že zaradi mučeniškega dela z njo, se naj uporablja le pri slabih drugoletnikih hmelja, poškodovanem po toči in pri zelo ostarelem hmelju, ki čaka na smrt. Pri hmeljih, ki so v letih najboljše rasti, naj se pa gnojnica nikdar ne uporablja, ker navadno več škoduje, kot koristi, saj nikdar ne vemo, kako močna je gnojnica in če jo damo preveč, hmelj podivja.

Neobhodno potrebna pa so v hmeljarstvu hitrotopna in naglo delujoča dušičnata gnojila ali tako imenovana naglavna gnojila, kakor čilski soliter in druga. Brez teh v hmeljarstvu ne bomo mogli izhajati. Le s tem lahko pomagamo hmelju, ki je zaostal v rasti ter ga prisilimo, da požene čimveč panog. Damo mu soliter tik ob cvetenju, da se s tem izpodbudi rast zaostalih cvetov in še ob prehajanju cvetja v kobule, da dobe kobule lepo zelene kobulne lističe. Obroki ne smejo biti večji kot 1–2 dkg na sadiko. Seveda to ne velja vedno, vendar pa izjema potrjuje pravilo.

Drži pa, da le tisti hmeljarji dosegajo visoke pridelke, ki dajejo hmelju poleg rednih obrokov hrane tudi priboljšek.

Turnšek Pongrac

IZ INŠTITUTA ZA HME LJARSTVO V ŽALCU

Naše povabilo k široki diskusiji o hmeljarski šoli še ni našlo pravega odziva med hmeljarji. Objavili smo sicer že tri tehtne članke v februarjski in današnji številki o ureditvi nove šole, vendar želimo, da bi se hmeljarji proizvajalci bolj oglašali k besedi in javljali na Inštitut za hmeljarstvo svoje pripombe in svoje želje glede ustanovitve hmeljarske šole. Zlasti priporočamo in prosimo hmeljarske odbore pri KZ, da na svojih sestankih razpravljajo o hmeljarski šoli in pošljejo zaključke teh razmišljanj na Inštitut, odnosno na uredništvo. Samo tedaj, če bo problem hmeljarske šole osvetljen od vseh strani, od strani strokovnjakov, zlasti pa od strani proizvajalcev, bo mo-

goče ustanoviti šolo, ki bo čimbolj služila svojemu namenu, t. j. vzgoji vsestransko razgledanih hmeljarjev. Obenem bi želeli, da čimprej pošljete prijave za učenje nove hmeljarske šole, da bi že pred jesenjo, ko se šola prične, ocenili obseg šole.

POUČNA EKSKURZIJA ZA HME LJARJE

V nedeljo 12. aprila ob 3. uri popoldne (v slučaju slabega vremena 19. aprila) bo pred hmeljarno v Žalcu poizkusno koničenje hmeljev. Stroj je na električni pogon in okoniči hmeljevko v teku 10 do 15 sekund. Vabimo vse hmeljarje, da skupno ugotovimo uspeh in možnost uporabe stroja v praktičnem hmeljarstvu.

Naše obrobno hmeljarstvo

Kadar se govori, razpravlja ali piše o našem hmeljarstvu, se po navadi misli le na hmeljarstvo po sredini Savinjske doline. Le malokdaj pa pri tem pomislimo na naše obrobno hmeljarstvo in na njegove prilike in neprilike. Vendar je pa to, dasiravno v manjšini, tudi izredne važnosti in upoštevanja vredno in nikakor ni prav, da hodimo mimo njega, skoraj bi človek rekel z zavezanimi očmi. Zato bo kar prav, da si tudi to zadevo ogledamo malo od bliže, če bi se, in kaj bi se dalo pri tem popraviti.

Zgodovina našega hmeljarstva zadnjih desetletij nam je dokazala, da je bilo v onih kritičnih momentih, ko smo se bali, da bo kvaliteta in s tem sloves našega hmelja na inozemskih tržiščih, padla globoko pod normalo, ravno naše obrobno hmeljarstvo tisto, ki nas je reševalo, reševalo naš ugled v inozemstvu in s tem tudi cene hmelju ter na ta način omogočalo dotok tako dragocenih deviz za naše narodno gospodarstvo. To je bilo navadno v sušnih letih, ki so se zadnje čase tako pogosto vrstila, ko so naša hmeljišča, zlasti ona na prodcih, dajala zelo nezadovoljiv pridelek, tako kakovostno kakor količinsko, ko smo pridelovali fižolovec namesto češpljevca, a še tega je mnogokrat ogrožal in večkrat tudi pokvaril rdeči pajek.

Pa tudi, če naše hmeljarstvo pregledamo malo bolj nadrobno in temeljito, pogostokrat ugotovimo, da se prav v centru našega hmeljarstva bolj špekulativno hmeljari, to je, da se posveča glavna in največja skrb pridelku po količini, kakovost se pa običajno ne upošteva. Količinsko pridelovanje se navadno res bolj izplača in doslej hmeljar, ki se je trudil za kakovost, še ni bil primerno nagrajen za svoj trud, katerega je vložil v takšno hmeljarjenje, niti za stroške, ki so mnogo višji pri kakovostnem hmeljarjenju kot pri količinskem. Prav zaradi tega so običajno idealisti mnogo slabše odrezali, tako nekdanj v času svobodne hmeljske trgovine kakor danes pri odrejenih odkupnih cenah.

Na takšne hmeljarje-idealiste največkrat naletimo v obrobni predelih našega okoliša, kjer je najpogostejše težka ilovnata zemlja, mnogokrat pa ali lahka borovka ali pa zamočvirjena glinasta tla. Takšna zemlja že po naravi ni sposobna dajati bogate pridelke,

zato pa je hmeljar naravnost prisiljen, da se z veliko prizadevnostjo vrže na kakovostno pridelovanje, da težko in nepropustno zemljo rahlja in neguje ter tako s skrajno muko iztisne iz svoje borne zemlje vsaj nekaj, če noče žalostno propasti.

Vsi, ki ne vidimo naporov naših obrobni hmeljarjev, kako bijejo trd in težak boj s svojo nehvaležno zemljo, a poleg tega v najkritičnejših momentih rešujejo sloves našega blaga, zelo grešimo, ker nočemo uvideti, koliko več truda in stroškov vložijo v svoje hmeljarstvo, kakor njihov srečnejši tovariš z boljšo zemljo, ki lahko doseže do enkrat višji hektarski donos z manjšim trudom. Naš obrobni hmeljar mora navadno, ko je zrigolal svoje zemljišče za nov nasad, vzeti v roke težko motiko, rovnico ali kramp ter lepo razsekati brazde, motiko pri motiki, nato s težko brano prevleči njivo tudi po desetkrat in še več po enem mestu, zatem potolči grude ali kepe, nato še enkrat temeljito prevleči, da se zemlja vsaj malce globlje prerahlja in končno še enkrat potolči grude, da zemljišče v toliko pripravi, da ga je mogoče razmeriti in zakoličiti. Pri vsem tem trudu bi moral kmalu dušo pustiti, kot navadno pravimo. Po ves teden, pa še dalje, se poti pri delu, ki ga njegov srečnejši tovariš opravi s parom konj v dosti krajšem času. Tudi spomladi pri odkopavanju mora z motiko biti za žive in mrtve, kakor pravimo, na sipki zemlji pa samo lepo odgrneš zemljo od sadike, katero lepo očistiš, da ima rezač malo posla, ker lepo vidi star štor, da lahko poreže lanskoletne poganjke — sadeže. To pa je v težkih zemljah povsem nemogoče, če nočeš sadeže in štora povsem razbiti. Pogostokrat na takšni zemlji v vsem hmeljišču ne najdeš niti prgišča sipke zemlje, da bi lahko zasul obrezano koreniko in na prste si lahko izračunamo, koliko truda, muke in časa mora obrobni hmeljar vlagati v hmeljišča. Ista pesem je pri stavljanju hmeljev in vseh poznejših delih in opravilih. Toda navzlic vsem trudu in mukam le s težavo doseže 600 kg na ha.

Zato pa vidimo, da naše obrobno hmeljarstvo propada in bo propadlo, če si bomo še naprej zatiskali oči in ušesa pred težavami, s katerimi se borijo naši obrobni hmeljarji.

Kuder Ludvik

OPOZORILO!

Dolžnost nam je opozoriti vse hmeljarje, katerih hmeljski nasadi ležijo pod visoko napetostnimi elektrovodi, da je pri postavljenih hmeljevkah strogo obvezno upoštevati najmanj 2,4 m razdalje, ki jo je računati od vrha hmeljeveke do najbližjega tokovodnika.

Pri postavljanju samem (zaradi zamaha) pa na vsak način povzroči smrtno nezgodo vsako približevanje hmeljeveke na manjšo razdaljo kot 83 cm do tokovodne žice.

V kolikor hmeljarji gornjega opozorila ne bi upoštevali, bo podpisano podjetje zahtevalo odstranitev ali skrajšanje hmeljev, četudi bi bil hmelj že v rasti. Kontrolo bodo izvedli naši organi. Odstranitev ali skrajšanje hmeljev bo dovoljeno izvajati edino pod strokovnim nadzorstvom teh organov. Do njihovega prihoda pa bo bremenila odgovorne hmeljarje vsaka morebitna nezgoda ali smrtni primer, ki bi nastopil

zaradi neupoštevanja tega opozorila. Poleg navedenega so hmeljarji materialno in kazensko odgovorni za škodo, ki bi nastala zaradi oviranega obratovanja daljnovoda.

Istčasno opozarjamo, da je prepovedano vsako sekanje drevja v bližini daljnovoda, ne da bi bil predhodno o tem obveščen najbližji rajonski elektromonter, pod čigar nadzorstvom je edino dovoljen posek.

Beležimo primere, ko so posamezni neprevidneži z nepravilnim posekom povzročili padec drevesa na tokovodnike ter s tem povzročili skupnosti ogromno škodo. Takega storilca smo dolžni prijaviti pristojnemu javnemu tožilcu, ker je za to dejanje kazensko odgovoren.

Pripominjamo, da je rajonski monter našega podjetja za nadzor pri teh delih brezplačno na razpolago.

Podjetje
Elektro-Celje

Kako izboljšamo zmogljivost hmeljskih sušilnic

Ob ekskurziji hmeljarjev, dne 6. I. t. l. smo si v Spodnjih Grušovljah ogledali nekaj hmeljskih sušilnic, katere so si hmeljarji po praktičnih izkušnjah izboljšali ter dosegli s tem večjo zmogljivost obstoječih sušilnic. Ker skušamo povsod doseči čim večjo razširitev hmeljskih nasadov, so postale mnogim hmeljarjem sušilnice premajhne in je že večina istih primorana ob času hmeljskega obiranja sušiti hmelj dan in noč, ter še pri tem marsikdaj zvišati toploto nad normalno, kar pa gre na škodo dobri kvaliteti hmelja.

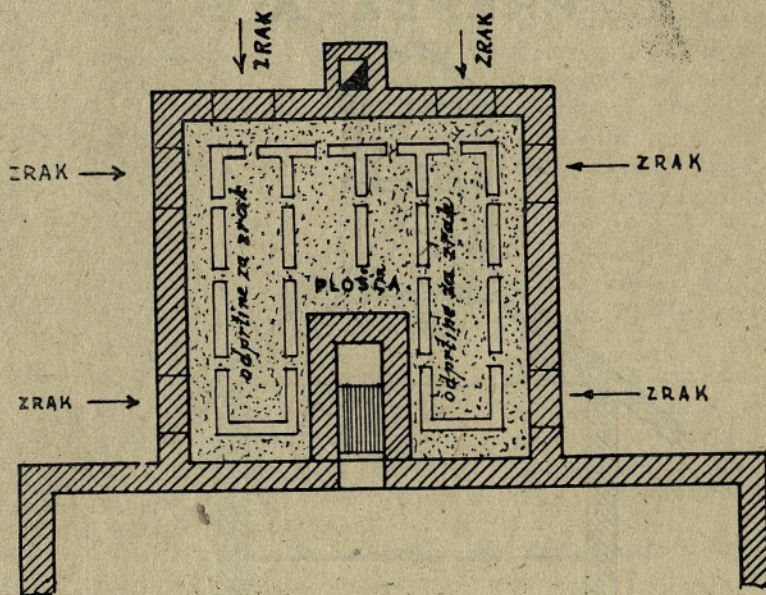
Po načinu, kakor smo ga videli v Spodnjih Grušovljah, se da z nekaterimi preureditvami obstoječih sušilnic na dokaj enostaven način povečati zmogljivost, predpogoj je le, da imamo na razpolago trofazni električni tok, ki nam služi za pogon elektromotorja.

Sušenje hmelja je potrebno, da odpravimo iz njegovih kobul precej visok odstotek vode. Za doseg tega je potrebna primerna toplota, ki naj bo med predalom in prvo lesu okoli 47°C . Na obstoječih sušilnicah smo to pri običajni kurjavi lahko dosegli, ako smo nasuli na gornjo lesu 12 do 15 cm debelo plast svežega hmelja. Potóm zračnih kanalov se je v sušilnici spodaj pod cevmi dovajal sveži zrak, ki se je med cevmi ogrel in kot tak dvigal in sušil na lesah razgrnjen hmelj ter se odvajal pri zračnem odvodniku nad streho sušilnice. Toploto so izžarevali predvsem litoželezni grebeni nad kuriščem ter cevi, katere imajo pri sušilnici 9 m^2 premera 28 cm in $17,5\text{ m}^2$ ogrevalne površine. Pri normalni kurjavi znaša srednja toplota v ceveh ca. 300°C , v dimnik pa nam uhaja še vedno precejšnja količina neizkoriščene toplotne energije.

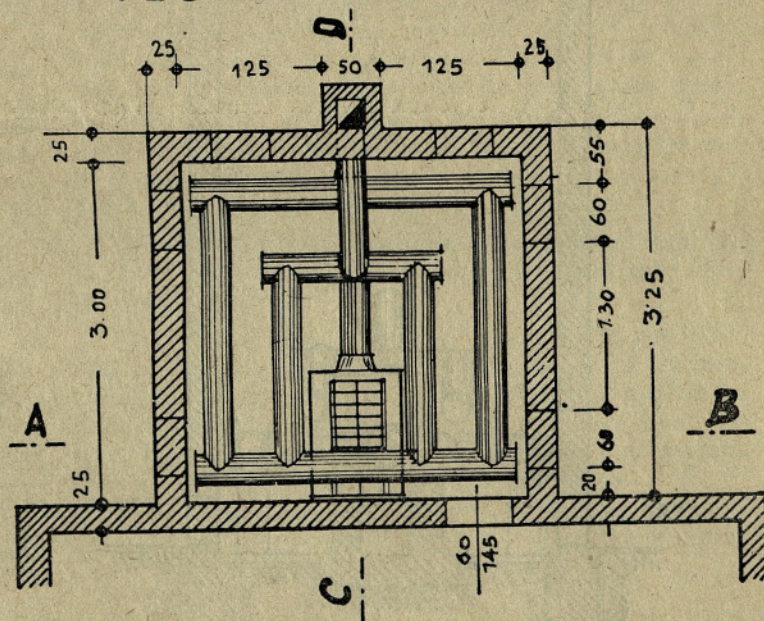
Da bi toploto v ceveh čimbolj izrabili, je potrebno napraviti pod cevmi ploščo, katera naj bi po določenih odprtinah usmerjala dostop svežega zraka prav k cevmi. Ploščo napravimo tako, da na tla sušilnice postavimo iz opeke križem zložene opečne stebre $25 \times 25\text{ cm}$. Na stebre položimo lesene plohe 5 cm debeline, v prečni leži pa deske 24 mm debeline. Na te deske naložimo opečni tlak, kateremu stike dobro zalijemo z apneno ali ilovnato malto. Pri tej plošči moramo točno v sredini pod posameznimi cevmi pustiti odprtino za dostop svežega zraka do cevi. Ta odprtina naj bo široka 8 do 10 cm. Ob straneh teh odprtin, to je ob ceveh, pa napravimo 30 cm visoko steno iz opeke, ali pa postavimo pokonci »aristos« opeko, kakor smo to videli v Grušovljah. S tem smo prisilili sveži zrak, da mora obiti vročo cev, ter se pri tem bolj ogreje. Na ta način smo dosegli boljše izkoriščenje toplote, ki jo oddajajo cevi.

K drugemu delu preureditve spada povečanje odnosno zvišanje odprtine pri izvlačenju predalov za suhi hmelj. Dosedanje odprtine pri naših sušilnicah so imele odprtino 30 cm, predali sami pa so imeli višino 18 do 20 cm. Ker bomo pri preurejenih sušilnicah nasuli na gornjo lesu skoraj dvojno količino svežega hmelja, nam bi bili obstoječi predali premajhni in tudi odprtina za izvlačenje predalov prenizka. Dosedanje škatlo za izvlačenje predalov zvišamo na 40 cm. Pri tem je potrebno zvišati tudi železne nosilce nad škatlo za 10 cm. Na predale dodamo še 10 cm višine ter tako dosežemo višino predalov 28 oz.

TLORIS POD CEVMI

TLORIS NAD CEVMI

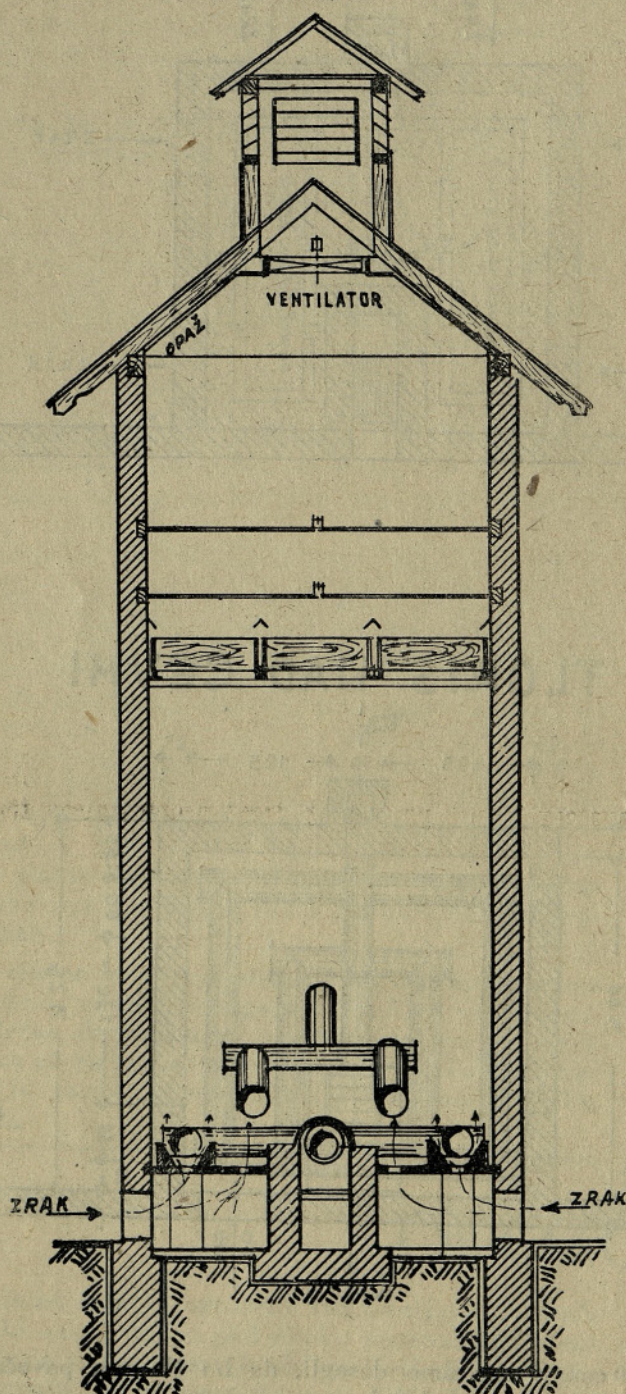
30 cm. S tem smo dosegli, da bo šla vsa povečana količina suhega hmelja v predal.

Tretji in najvažnejši del naše preureditve sušilnic pa je ventilator. Brez tega naše izboljšanje ne bo funkcioniralo. Ventilator je najbolje namestiti v horizontalni smeri na vrhu sušilnice pod zračnikom, — kjer se to ne da napraviti, pa ga vgradimo v stranski steni sušilnice nad gornjo lesu. S pomočjo ventilatorja pospešujemo hitrejši prehod toplega zraka skozi plasti hmelja. Ta je že sam po sebi precej težek. Na vseh lesah precej debelo nasuta plast hmelja daje zraku toliko odpora, da rabi ventilator precej sile, da vrši potrebni prepih zraka. Vse to je odvisno od premera ventilatorja in hitrosti njegovih obratov. Za sušilnico 9 m^2 mora biti premer ventilatorja 90 cm, za

6 m² 70 cm, za 4 m² pa 60 cm. Kot pogonsko silo za ventilator uporabljamo elektromotor, ki mora imeti 5 do 6 KS in 1400 obratov na minuto. Celoten gornji del sušilnice moramo nad zadnjo leseno neprodušno zapreti. To dosežemo s tem, da napravimo piramidi podobno leseno ogrodje, katerega opažimo z deskami na veho

Od pravilnega sušenja je v veliki meri odvisna dobra kvaliteta našega hmelja, zato so savinjski hmeljarji posvečali temu problemu mnogo skrbi. Najtežje je bilo onim manjšim hmeljarjem, kateri do sedaj niso imeli sušilnic in so morali sušiti pri drugih. Da se temu odpomore, je dal Hmeljarski odbor večje

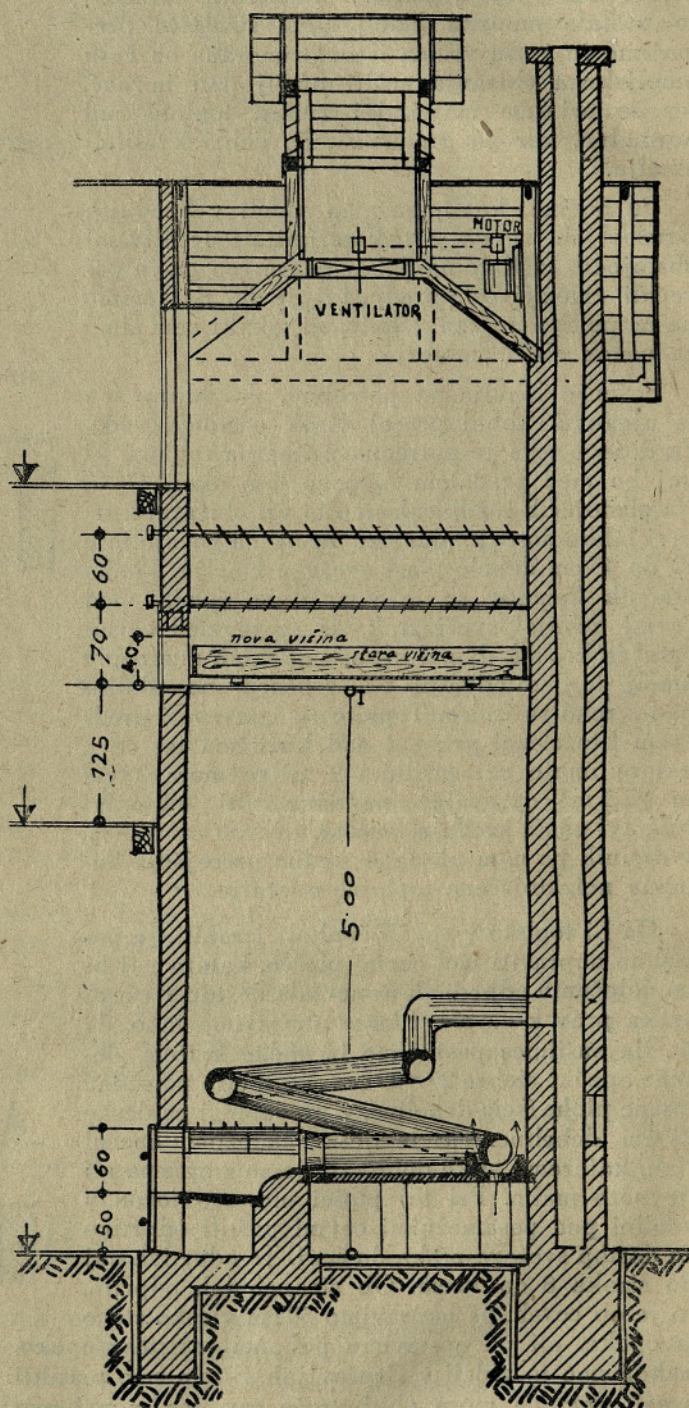
PREREZ A-B

in utor. Na vrhu te piramide, pod zračnikom, namestimo ventilator, ob strani pa motor. Tudi vrata za dostop se morajo tesno zapirati.

Dovod svežega zraka dosežemo z reguliranjem zračnih kanalov tik nad zemljo pri zunanjih stenah sušilnic. Ravna se po kurjavi, vlagi in toploti svežega zraka. Je pa to skoraj za vsako sušilnico drugače, kar pa naši sušarji kaj dobro poznajo.

PREREZ C-D

zneske posameznim kmetijskim zadrugam, katere bodo že v tem letu zgradile po 16 m² velike hmeljske sušilnice za skupno uporabo. S temi sušilnicami in preureditvijo obstoječih sušilnic bomo dosegli lažje in pravilno sušenje hmelja in s tem tudi možnost razširitve naših hmeljišč.

Jordan Vinko

TUDI NAŠ HME LJ Z AVIONOM V BRAZILJO

V zadnji številki našega lista smo poročali o zračnem prevozu hmelja iz Tasmanije v Avstralijo.

Pred kratkim pa je tudi naše izvozno podjetje »Hmezad«

odprenilo iz žalca v Rio de Janeiro večjo količino savinjskega hmelja za neko tamošnjo pivovarno. Hmelj se je na željo kupca odprenil zračnim potom iz Zagreba v Zürich (Švica) in od tam z braziljsko zračno transportno linijo v Južno Ameriko.

Jasna beseda

Mnogo se danes govori, piše in razpravlja o savinjskem hmeljarstvu, mnogo v dolini med proizvajalci samimi, še več pa izven nje na merodajnih mestih, kjer točno poznajo vso vrednost hmelja kot izvoznega blaga. V pogledu izvozne trgovine je hmelj tako važna postavka, kakor malokatera druga, seveda z ozirom na razmeroma majhne površine, ki jih pri nas zavzema hmeljarstvo. Da, naše površine so premajhne, da bi lahko s tem pridelkom zadovoljili vse kupce po širnem svetu, ki so se zadnja leta navadili na naš hmelj ter se pohvalno izrazili o kvaliteti našega hmelja. Če jim v prihodnjih letih ne bomo nudili dovolj in dobrega blaga, se bodo obrnili drugam, kjer so v kvaliteti enaki, vendar pa v proizvodnji daleko močnejši ter lahko nudijo zahtevane količine žlahtnega hmelja svetovnemu trgu. Mi pa bomo ostali brez trga in tudi v najbolj ugodni hmeljski konjunkturi bomo iskali kupce, kar pa pomeni isto, kakor pešačenje za brzovlakom.

Za nižinsko Savinjsko dolino je hmeljarstvo življenjskega pomena. Za obrobne višinske predele, kakor tudi za Šaleško dolino in Vojniško kotlino, hmeljarstvo sicer ni odločilen, vendar tudi zelo važen gospodarski činitelj, kar dokazujejo nasadi med prvo in drugo svetovno vojno in še poprej. Da v teh krajih v dobi planskega sajenja niso dovolj sadili (pa še to ne v dovolj izbrano in prikladno zemljo), je bil eden glavnih vzrokov, da so vsi drugi kmetijski pridelki, pri nižjih proizvodnih stroških, imeli višjo ceno kakor hmelj. Končno so tudi vsi dohodki od hmelja bili do zadnjega dinarja točno ugotovljeni ter obdavčeni, dočim je pri drugih pridelkih služilo za podlago samo povprečje.

Vendar to ne sme biti vzrok, da ne bi v vseh teh krajih še obnovili nasadov in to na najbolj in najbolj primerni zemlji, posebno še, ker imajo ti kraji možnost, da se delno oskrbe s hmeljevskimi iz lastnih virov. Tudi obdavčitev mora biti v skladu z vzpodbudo za čim višjo produktivnost in čim boljšo kvaliteto hmelja.

Za osrčje Savinjske doline je pa hmeljarstvo tako važno, da z njim stoji in pade. Res, da bi v času obveznih odaj, pa tudi v letih visokih cen krompirja le s tem bolje odrezali in manj delali, vendar pa, ako pogledamo nazaj v preteklost in tako bo tudi v bodočnosti, bi Savinjska dolina brez hmeljarstva ne bila takšna kot je. To imejmo vedno v mislih, kadar govorimo o hmeljarstvu in njegovem pomenu za nas Savinjsčane, četudi smo to zlato rožo v najtežjih dneh krize z jezo v srcu in kletvijo na jeziku metali na

gnoj, vendarle v upanju, da bo drugo leto boljše. Tega se nam zadnja leta ni treba bati, saj je bilo blaga v povojnih letih premalo, čeprav so bile cene z ozirom na proizvodne stroške nekoliko prenizke, oziroma davki delno previsoki.

Priznati moramo, da je zadnji dve leti šlo stremljenje tov. Cvenka Mirana, sedanjega predsednika OLO Celje-okolica za tem, da se višja in kvalitetnejša proizvodnja pri posameznih hmeljarjih ne obdavči, kar se pa pri lokalnih faktorjih ni povsod upoštevalo.

Tudi razmišljanja in predlogi direktorja podjetja »Hmezad« tov. Miša Bobovnika so tehtni in vredni uvaževanja, vendar pa morajo priti v sklad z davčnimi predpisi. Vsekakor pa bi takšna nagrada zelo ugodno vplivala na višjo proizvodnjo hmelja. Največja ovira za obnovo hmeljišč v Savinjski dolini je visoka cena hmeljev. Če ni mogoče doseči nižjih cen, bi morali nekje dobiti dotacije, da bi bile cene znosne za hmeljarje.

Hmeljarji! Naša dolžnost je, da letošnje leto nasadimo čim več novih nasadov, stare pa čim bolje pognojimo in oskrbujemo tako, da nam bodo dali najvišji možni pridelek. Obenem pa apeliramo na ljudsko oblast, da s primernimi ukrepi da vzpodbudo in nagradi delohmeljarjev.

Čitali smo v časopisju, da bo letos avgusta v Žalcu evropski kongres hmeljarjev proizvajalcev. Vemo, da je bila tudi bivša hmeljarska zadruga »Hmezad« član te organizacije. Nujno je, da se zaradi tega osnuje pri nas »Hmeljarsko združenje« ali samostojno ali pa pod okriljem Združne zveze, kajti ne gredo mi iz glave besede tov. Jošta iz zadnjega Hmeljarja, da morata biti ponudba in povpraševanje v svetovni hmeljski trgovini uravnovešena. To se pa da doseči le potom mednarodne organizacije hmeljarjev pridelovalcev, ki naj pri vladah držav-proizvajalcev žlahtnega hmelja dosežejo zakonito določitev najvišje meje za površine pod hmeljem in s tem tudi najvišji pridelek, potreben za svetovni trg.

Tako bi bila dokončno odpravljena morebitna kriza, ki bi še morda kdaj v bodočnosti dušila naše hmeljarstvo.

Zato vsi na delo, hmeljarji v hmeljišča, predstavniki oblasti, trgovine, zadrugi, inštituta ter preizkušeni pionirji poveljne organizacije hmeljarstva pa delajte na tem, da boste dali trdne osnove hmeljarstvu, kar bo v korist skupnosti, v dobro hmeljarjem, vam pa v ponos, da ste ustvarili veliko delo.

Turnšek Pongrac

Ing. Petriček Janko:

Impregnacija hmeljev

Nadaljevanje in konec

Tudi mešanica bakrovega sulfata in cinkovega klorida s sublimatom je preizkušena. Zaščitna vrednost bakrovega sulfata in cinkovega klorida se z dodatkom sublimata zelo izboljša. Tako n. pr. je zaščitna vrednost 90% bakrovega sulfata in 10% sublimata 32, bakrov sulfat sam pa je 3,2, mešanica 90% cinklorida in 10% sublimata pa ima zaščitno vrednost 34. Cinklorid sam ima zaščitno vrednost le 2,7, ako postavimo kot zaščitno vrednost sublimata 100.

Kot smo že omenili, pri nas kemična industrija ne izdeluje sublimata, dasiravno imamo vse surovine doma. Ako bomo pristopili intenzivno k impregnaciji

hmeljev, bi kazalo, da bi se sublimat izdeloval na licu mesta iz živega srebra in klorovega plina. Pri uporabi čistega sublimata bi ga potrošili na 1 m³ hmeljev t. j. na 80–100 kom. ca. 1 kg. Sublimat deluje toksično (strupeno) na glivice že v koncentracijah 0.6 do 0.7 % in njegov učinek je še po daljšem ležanju lesa v vodi zelo močen. Pri cianizaciji se uporablja sublimat v 0.6%-ni vodni raztopini (1 utežni del na 150 utežnih delov vode). Med namakanjem se sublimat nakopiči v lesnem vlaknu ter se zaradi tega vedno zmanjšuje njegov odstotek v raztopini. Zato je važno, da se med namakanjem stalno kontrolira množina su-

blimata v raztopini in po potrebi dodaja. V les, posušen na zraku, prodre sublimat do globine 10 mm. Zanimivo je, da je ca. 10—12% vseh brzojavnih drogov v Evropi impregniranih po tem postopku ter, da dosežejo starost 18—27 let. Najbolj važno pa je za nas dejstvo, da sublimat ne škoduje rastlinam, kar smo dokazali s poskusi, ki smo jih izvršili v lanskem letu.

Natrijev silikofluorid Na_2SiF_6 je zelo težko izlučljiva sol, ker se v vodi težko topi (pri 15°C samo 0,6, pri 100°C pa 2,5%) ta produkt je poceni, se dobro drži lesnega vlakna in ima zelo dobro zaščitno možnost.

Cinkov klorid tvori belo higroskopsko (vodovpojno), v vodi lahko topno maso (v 100 delih vode se ga topi 432 delov pri 20°C). V koncentracijah preko 40% raztaplja polagoma celulozo. Na les se bolj slabo veže in ga je tudi lažje izprati. Kljub temu ga uporabljamo zaradi nizke cene in razmeroma dobrega zaščitnega učinka.

Bakrov sulfat, modra galica tvori modre kristale ter se topi v vodi pri 20°C 42,3, pri 40°C 56,9 in pri 100°C 203,2 utežnih delov. Iz lesa se lahko izpere, učinkuje pa že v koncentracijah 1—2% na glivice. Praktično ga pa uporabljajo v raztopinah do 20%, in sicer pri impregnaciji potom ozmoze in difuzije. Pri tem postopku se prepoji sveže posekan les z zaščitnim sredstvom na podlagi izmenjave in vdora zaščitnega sredstva. Najučinkovitejša je ozmoza pri svežem lesu.

Med organskimi zaščitnimi sredstvi je treba omeniti pentaklorfenol $\text{C}_6\text{Cl}_5\text{OH}$. To je visoko kloriran fenol in je v 2,4—5%-ni raztopini plinskega olja izborna zaščitno sredstvo, ni strupen za ljudi in živali. Uporablja se enostavno in poceni za namakanje — 48 ur za iglavce. Tudi ta produkt bi lahko izdelali doma, ni pa preizkušen, ako deluje škodljivo na hmelj.

V letošnjem letu smo napravili poizkusno impregnacijo z **bakrovim naftenatom**, ki je domač proizvod. Bakrov naftenat je spojina med bakrom in naftensko kislino, $\text{Cu}(\text{C}_{10}\text{H}_7)_2$ in je v mešanici s plinskim oljem v razmerju 1 : 1 do 3 : 1 najučinkovitejše zaščitno sredstvo za les. Uporabljajo ga v ZDA z velikim uspehom v vedno večjih količinah. Najučinkovitejše je prepojenje lesa z 2,5—7,5% raztopino, katera vsebuje 0,1 do 0,9 utežnih procentov metalčnega (kovinskega) bakra. Največja množina, ki jo les lahko vpije je 100—150 kg na m^3 lesa. Manj učinkovit je postopek potom namakanja ali prepleskanja. Naši poizkusi impregnacije hmeljev z bakrovim naftenatom so dobro uspeli, rastlina ni kazala nobenega znaka zastrupitve ter se je normalno razvijala.

Nadaljnje poizkuse impregnacije smo izvršili s »Fluoranom«. Kar se tiče učinka in sestava fluorana ga lahko primerjamo s fluoridnimi sredstvi. Vsebuje 85% natrijevega fluorida, 6% dinitrofenola, 4% anilinskih olj in 5% natrijevega karbonata. Velika količina fluorovih soli da najboljši zaščitni učinek, ker se veže z vlakni lesa in se težko izpere. Zaščitni učinek fluorida v fluoranu je pa še povečan z dodatkom nitriranih fenolov, ki so celo v raztopini 1 : 10.000 sigurna zaščita proti glivicam. Fluoran je suh rumen prah in rastlinam absolutno neškodljiv. Izvidi Zavoda za kemično tehnična raziskovanja v Mödlingu pravijo: »Mikološki poizkus kaže, da fluoran preprečuje rast glivic že v mnogo manjši količini, kot cinkov klorid. Medtem ko zmes 0,03% fluorana s hranilnim materialom popolnoma uniči življenje glivic, dosežemo isto šele z 0,45%-nim cinkovim kloridom. Iz tega sledi, da je fluoran 15-krat močnejše sredstvo od cinkovega klorida. Kar se tiče naših izkušenj, se odlikuje fluoran znatno od fluorovih snovi in se približuje vrednosti sublimata in arzenovega trioksida.«

Na podlagi raznih izkušenj, ki so se pridobile s praktično uporabo ni mogoče dati povsem točnih navodil za impregnacijo, bodisi z namakanjem, bodisi

z vsesavanjem ali prešanjem, ker je to odvisno: 1. Od kakovosti lesa, 2. od trdote lesa in 3. od tega, ako je les dovoljno na zraku osušen, prost skorje in nesnage. Sledeč praktičnim izkušnjam smatramo 2% raztopino fluorana kot popolnoma zadostno. Za raztapljanje je najprimernejša temperatura $40^\circ\text{—}50^\circ\text{C}$. Raztopina fluorana pripravljena na ta način je dovolj redka, da prodre v les. Če uporabimo redkejšo raztopino je trpežnost lesa manjša in proces namakanja je cenejši. Pri impregnaciji je treba upoštevati tudi, da so hmeljke stalno izpostavljene atmosferskim vplivom in treba je voditi proces namakanja do maksimalne absorpcije. Jasno je, da smatramo za popolnoma zaščitene samo one dele, ki so prepojeni s fluoranom, pa naj si bo to z namakanjem, vsesavanjem ali stiskanjem tekočine v les.

V skladiščih impregnirnic v Gradacu, Ribnici in Hočah so na razpolago večje količine fluorovih soli pod imenom »Fluran«, ki vsebuje natrijev fluorid, bikromat in nitrofenol. Kolikor nam je znano bi zaloga zadostovala za ca. 8.000 m^3 hmeljev. Za prvo silo imamo torej na razpolago dovolj kemikalij vsaj za eno impregnacijsko napravo. Zaščitna doba smrekovih hmeljev s tem sredstvom je približno enaka onim s sublimatom. Kateremu sredstvu bi dali prednost je danes težko reči, ker ne vemo po kakih cenah bi ga mogli nabaviti.

Na koncu tega članka bi omenili še cinkov metaarzenit ZnAsO_3 . Obstoja iz 23% cinkovega oksida in 36% arzenovega trioksida raztopljenega v 41% ocetne kisline. Ko se ta raztopina osuši na lesu, nastane v vodi netopna spojina, katero glivice aktivirajo in se pri tem uničijo. V ZDA ga rabijo v velikih količinah. Ker dobimo surovo ocetno kislino pri žganju olja, bi morale biti impregnacijske naprave blizu oglarskih, da bi se preprečili preveliki transportni stroški.

Kot zaključek še to: da bo možno že prihodnje leto začeti z impregnacijo vseh dospelih hmeljev, bi morali čimprej pristopiti h gradnji impregnacijskih bazenov, nabaviti majhen parni kotel za segrevanje in mešanje tekočine v bazenih. Proučiti bi bilo treba tudi načrt, ako je proizvodnja sublimata v lastni režiji rentabilna ali pa stopiti v stik s kakšno kemično tovarno, ki bi ga proizvajala.

Kemični industriji naj se da nalog, da bi pričela izdelovati kombinirane fluorove soli, sublimat, arzenate in bikromat. Določiti je tudi treba kader ljudi, ki bi sodelovali samo pri impregnaciji hmeljev pod strokovnim vodstvom.

S temi ukrepi bomo ne samo štedili naše gozdove, ampak prihranjenih bo mnogo milijonov naši ljudski skupnosti.

ODGOVORI UREDNIŠTVA

Tov. Orazim Ivan! Vaše pripombe v članku »Za pravično odmero davkov« so popolnoma utemeljene. Z ozirom na to, da je problematika prav dobro obrazložena v Ljudski pravici št. 12 z dne 28. marca 1953 (Zakaj odstopamo od nameravane odmere davka po katastru za leto 1952 — glej stran 5) ter zaradi pomanjkanja prostora, članka ne priobčujemo.

Tov. Golavšek Jožef! Borba za ohranitev nacionalne neodvisnosti in borba za napredek gospodarstva naše države kot celote, sta osnovni pogoji tudi za blaginjo vsakega posameznika ter zahtevata, zaradi trenutne situacije v svetu, ogromnih naporov vsega delovnega ljudstva naše domovine. Seveda morajo biti ta bremena pravično porazdeljena, kar pa je predvsem odvisno od lokalnih faktorjev. Vaš članek obravnava v glavnem le Vaše osebne težave, zato ga ne objavljamo. V kolikor so Vam lokalni faktorji delali krivico, imate možnost obrniti se s pritožbo na katero koli instanco naše ljudske oblasti. Zavedajte se svojih dolžnosti in tudi pravic, ki jih je uzakonila ljudska oblast v korist delovnega človeka.

Uredništvo